

Aalborg D.12/14/2018

Kære Svend Klitgaard Lassen

Forslag til forvaltningen af Hammer Bakker

Overordnet vision

Hammer Bakker udvikles til et dynamisk og vildt naturområde af national betydning for dansk biodiversitet. Forvaltningen bygger på naturlig dynamik og naturens egne processer, og der er ikke et fast mål for området (open ended forvaltning). De naturlige processer inkluderer helårsgræsning med flere arter af hjemmehørende græsserne uden fodring, naturlig hydrologi i hele området samt brug af ild.

Driften i området begrænses til at udrydde eksotiske og invasive arter samt evt. målrettet pleje for særlige arter, i det omfang det vurderes nødvendigt i en kommende forvaltningsplan. Derudover sikres offentligheden fuld adgang til området, dog afsættes naturlommer uden stier og veje, hvor der gives mulighed for at opleve naturen i fred og ro.

Vision for fuglelivet

Hammer Bakker udvikler sig til et varieret og dynamisk landskab med et rigt fugleliv tilknyttet lysåbne løvskove med indslag af rødgran og fyr, i mosaik med et lysåbent hede- og græslandskab og moser.

Sjældne og truede arter som rødrygget tornskade, hedelærke, natravn, grønspætte, sortspætte, vendehals, duehøg og hvepsevåge forventes at trives og opretholde levedygtige bestande i området.

Mere krævende arter som pirol, kirkeugle, hærfugl, lille flagspætte, lærkefalk og mellemflagspætte vil på sigt potentielt kunne (gen)indvandre til området, i takt med at mængden af insekter og dødt ved øges betydeligt.

Partier med ældre løvskove friholdes for stier og organiseret færdsel, så der gives mulighed for indvandring af større rovfugle som rød glente og kongeørn.

Vision for insektlivet

Hammer Bakker er Nordjyllands bedste indlandslokalitet for de sjældne insekter, især mange sjældne dagsommerfuglearter. Denne status skal forbedres for forbedret biodiversitet og for at et godt insektliv spiller sammen med at nogle af ovennævnte fugles livsvilkår forbedres.

Forvaltning af området

Overordnet set bør forvaltningen af Hammer Bakker bygge på en høj grad af "hands off"-forvaltning, hvor det er naturens egne processer, der driver udviklingen. Der bør således arbejdes med en "open ended" forvaltning, hvor det er de naturgivne forhold, kombineret med påvirkninger fra naturlig hydrologi, græsning og brand, der bestemmer udbredelsen og forekomsten af naturtyper og arter i området.

Forvaltningen bør bygge på en fagligt velfunderet forvaltningsplan, udarbejdet af eksperter med viden om natur og biodiversitet i Danmark. Planen skal indledes med en grundig kortlægning af områdets naturværdier og følges løbende op gennem et overvågningsprogram, så projektet er med til at

generere viden om effekterne af en "open ended"-tilgang til naturforvaltningen.

Rydning af granskoven på botanisk forenings arealer har allerede i anden vækstsæson vist fremkomst sjældne planter til gavn for flere dagsommerfuglearter.

Konkrete forvaltningstiltag

Som udgangspunkt skal der ske så lidt forvaltning som muligt i området. Derfor er det helt afgørende, at forvaltningsplanen beskriver en række indledende tiltag, som skal bibringe området naturlig dynamik og naturlige processer, og på sigt gøre området til et selvforvaltende system.

Eksotiske og invasive arter fjernes

Træarter, der ikke er potentielt hjemmehørende i Danmark, bør udfases. Det betyder, at arter som rødgran, ædelgran og ær kan bibeholdes i skoven. Derudover bør det fremadrettet være muligt at bekæmpe invasive arter som f.eks. sitka, som må formodes at kræve en omfattende indsats over en årrække at komme til livs. Der bør ikke plantes træer ind i området, men derimod satses på en langsigtet strategi, hvor stikkende og tornet krat af f.eks. enebær, tjørn, slåen og skov-abild på sigt vil skabe spirely for de egentlige skovtræer.

Etablering af helårsgræsning uden fodring

Græssende dyr bør spille en nøglerolle i det dynamiske landskab. Der bør i den forbindelse ske kraftigt til den hastigt voksende viden om de græssende dyrs betydning for natur og biodiversitet i Danmark, og følgende punkter bør som minimum gælde for forvaltningen:

- Græsningen bør tilrettelægges som helårsgræsning uden tilskudsfodring. Dette sikrer en så naturlig påvirkning fra de store dyr

som muligt, hvilket vil gavne en lang række sjældne og truede arter, f.eks. hele samfundet tilknyttet lort

- Som minimum indføres robuste racer af heste og kvæg til at supplere de naturligt forekommende arter af hjorte. På sigt bør muligheden for introduktion af europæisk bison og vildsvin vurderes
- Der etableres så få og store hegn som muligt, så den dynamiske effekt af de store dyrs græsning og færdsel bliver så stor som mulig. Hegnene gøres semipermeable, så de naturligt forekommende arter af hjorte kan passere dem
- Dyrene bør fritages fra enhver form for produktion, så der ikke opstår forvirring omkring målet med græsningen.
- Bestandene bør følge de årlige variationer i fødemængden, således at der vil være år med mange dyr og år med færre dyr. Et eksempel på, hvordan det kan reguleres, kan findes på Molslaboratoriets arealer, hvor dyrene fjernes i takt med, at de ikke længere anses for at være levedygtige
- Ikke-hjemmehørende arter som f.eks. får og geder bør ikke indgå i den fremtidige forvaltning, da det ikke vil give et retvisende billede af dansk natur
- I erkendelse af ådsler og kadaveres enorme betydning for biodiversiteten, bør de nuværende meget snævre rammer for udlæg af ådsler udfordres i Hammer Bakker

Naturlig hydrologi

Der bør overalt i området skabes en naturlig hydrologi, f.eks. ved at tilkaste grøfter og afbryde dræn, undtaget hvor der er tale om væsentlige gener for naboer eller bestående infrastruktur som f.eks. veje og bygninger. Ligeledes fjernes evt. opstemninger eller overløb, hvor de måtte forekomme.

Brug af kontrolleret afbrænding

I forbindelse med forvaltningsplanen bør det overvejes, om kontrollerede sommerafbrændinger skal indgå i forvaltningen af området. Brand kan være et værktøj både i forbindelse med konverteringen fra ensartet nåleplantage til græsland og lysåben løvskov, men også som et dynamisk værktøj i den fremtidige forvaltning af området, såvel i det lysåbne hede- og græsland, som i skove. Brand er en velkendt dynamisk faktor, også fra ege- og fyrredominerede skove, og vil bidrage positivt til at fremme en række træarter som eg, vorte-birk, bævre-asp, selje-pil og skovfyr, der alle er vigtige arter set fra et biodiversitets synspunkt. Endvidere vil afbrænding bidrage markant til at øge mængden af døende og dødt ved.

Friluftsliv og turisme

Grundet den bynære beliggenhed har Hammer Bakker allerede i dag stor betydning for det bynære friluftsliv, og dette må forventes at stige i fremtiden, i takt med at området udvikles og brandes som naturområde.

Det er afgørende for DOF Nordjylland, at Hammer Bakker også i fremtiden er åbent og tilgængeligt for lokalbefolkningen såvel som for turister. Det er vigtigt dels for at give besøgende et unikt indblik i, hvordan dansk natur udvikler sig under en mere fri og dynamiske forvaltning. Samtidig er det vigtigt for at sikre den lokale opbakning til projektet, bl.a. ved at satse på skabe lokal udvikling i form af øget turisme i området.

Det er dog også væsentlig for DOF Nordjylland, at der udlægges zoner af natur, som ikke bliver gennemskåret af veje og stier. I disse områder skal besøgende kunne nyde en stille naturoplevelse væk fra den styrede færdsel, og her skal mere forstyrrelsesfølsomme arter som f.eks. de store rovfugle have en chance for at etablere sig.

Det er vigtigt for DOF Nordjylland, at det overordnede mål om en vild og dynamisk natur får fortrinsret i området, og at friluftslivet tilpasses til dette mål, og ikke omvendt.

Overvågning

Der bør etableres et overvågningsprogram, som følger udviklingen i området på en række væsentlige parametre, som fastlægges i forvaltningsplanen. Projektet i Hammer Bakker har et enormt potentiale til at generere viden om dansk natur og forvaltning, og vil i den forbindelse være en milepæl i arbejdet med at omstille dansk naturforvaltning til en mere evidensbaseret tilgang.

Opkøb af arealer

For at Hammer Bakker kan blive til et vigtigt naturområde i Nordjylland og i Danmark er målet for det arealmæssige at det bliver udvidet så hurtigt som muligt. Det er stadig for opdelt, især af at den store kile der deler områderne vest og øst for vejen: Gennem Bakkerne. Så længe den er der bliver det vanskeligt at skabe det store naturområde for en øget biodiversitet.

Med venlig hilsen

Peter Lund Kristensen
Formand

Svend Erik Mikkelsen
Bestyrelsesmedlem

Anders Horsten
Bestyrelsesmedlem